

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is an author's version which may differ from the publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/147453>

Please be advised that this information was generated on 2019-02-20 and may be subject to change.

Een staat heeft burgers, de wereld heeft mensen

Henk van Houtum

Staten hebben grenzen en die grenzen zijn vooral van papier. Om een grens te overschrijden heb je een papieren paspoort nodig om te bewijzen wie je bent en soms een papieren visum om daadwerkelijk te kunnen afreizen naar het land van voorkeur. En dan geldt dat het ene paspoort méér gelijk is dan het andere. Want er is een groot verschil tussen welke paspoorten wel en welke niet een visum nodig hebben.

Zo hebben Nederlandse paspoorthouders zonder visum toegang tot 172 landen. Maar voor hen die bijvoorbeeld in Afghanistan zijn geboren, ziet de wereld er heel anders uit, zij kunnen zonder visum slechts naar 28 landen. Het lot van de geboortegrond bepaalt dus je toegang tot de wereld. En daarmee je legale reismogelijkheden. Een dergelijke geboorteloterij is weinig anders dan feodaal. Immers: werkelijke vrijheid en gelijkheid suggereert vrijwaring van een discriminerende lotsbestemming. Conform ook de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens: 'All human beings are born free and equal' (artikel 1). En: 'Everyone is entitled to all the rights and freedoms without distinction of any kind, such as race, color, sex, language, religion, political or other opinion, national or social origin, property, birth or other status.' (artikel 2).

De Europese Unie draagt niettemin actief bij aan deze mondiale ongelijkwaardigheid. En dat heeft vergaande consequenties. De EU hanteert namelijk bij de visumtoekenning een Schengenlijst met 135 negatieve landen, de over het algemeen wat armere en/of moslimlanden. De daar geboren krijgen niet of heel moeilijk een EU-visum. Dit verklaart dat burgers uit landen als Syrië, Afghanistan en Eritrea in veel gevallen niet legaal kunnen reizen naar de EU. Zelfs als ze recht hebben op asiel. De EU beboet vliegtuigmaatschappijen die mensen zonder visum laat reizen, dus zijn ze genoodzaakt als ongedocumenteerde vluchtelingen op heimelijke manieren te reizen. Dat maakt smokkelhandel profijtelijk en maakt het reizen letterlijk levensgevaarlijk. Hoewel het een mensenrecht is te vluchten zonder papieren bevinden vluchtelingen zich in een gevaarlijk limbo: het niemandsland tussen staten. Niet het ijzer van grenshekken of het beton van grensmuren, maar papier vormt dus de hardste en dodelijkste grens. De tranen die EU-leiders plengen vanwege verdronken vluchtelingen op de stranden van Europa zijn krokodillentranen.

Morele gelijkwaardigheid is te belangrijk om aan individuele staten of de EU over te laten. Het wordt tijd voor een mondiaal asielbeleid. Want een staat heeft burgers, de wereld heeft mensen. En die wereld is niet van papier.